قیمت ۲۰۰۰ تومان/شماره ۶

toseeirani.ir

روزنامه صبح
سیاسی،اجتماعی،اقتصادی

دوشنبه ۱۱ تیر ۱۳۹۷ /۱۸ شوال ۱۴۳۹ /۲ جولای ۲۰۱۸

توسعه ایرانی

PDF Compressor Free Version

در نامه ای به رئیس دوره‌ای اوپک

زنگنه نسبت به نقض توافق اوپک هشدار داد

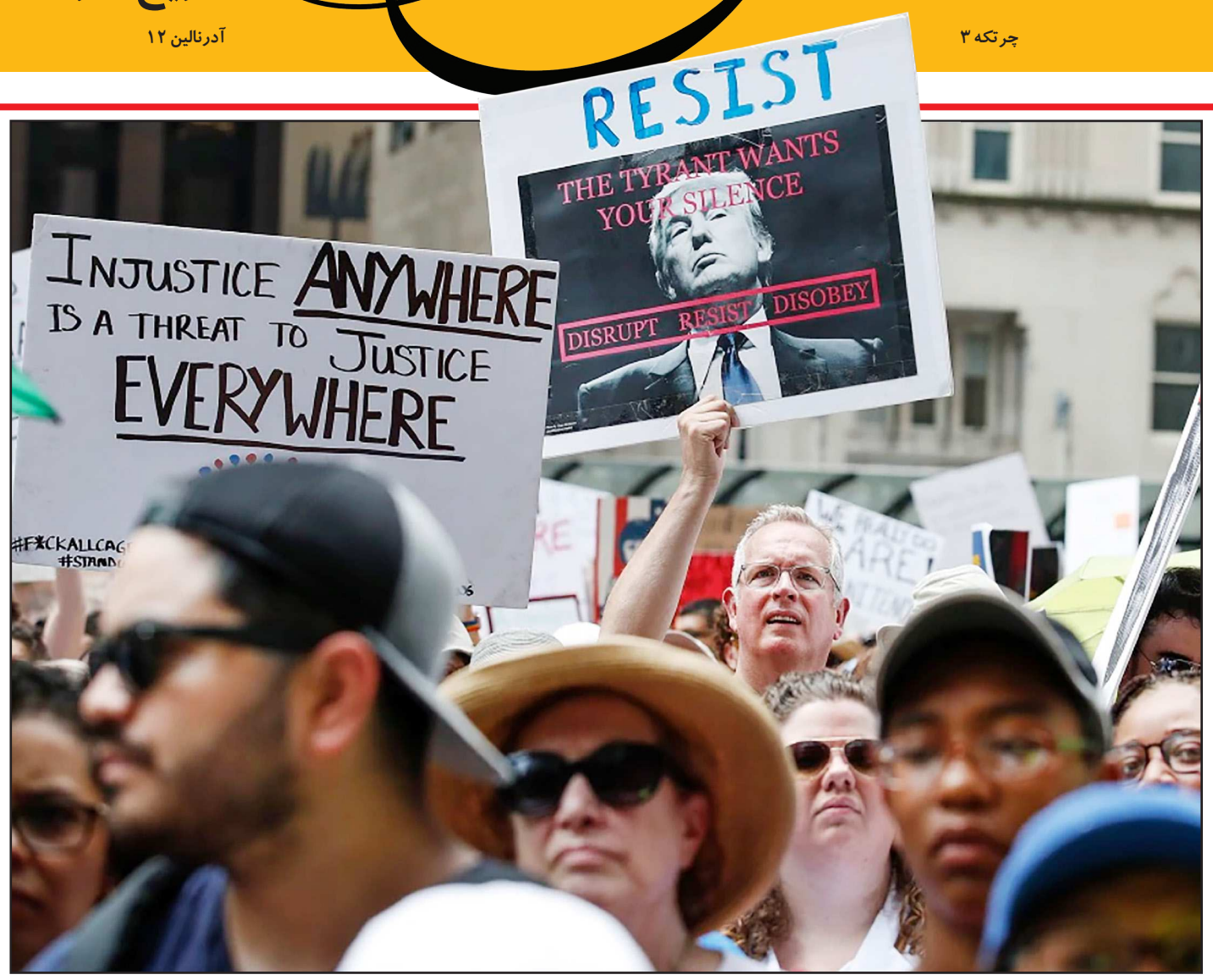
چرتکه ۳

فغانی افتخار ایران در جام‌جهانی ۲۰۱۸ روسیه بوده است

سوریه تاریخ‌ساز

آدرنالین ۱۲

با حضور گسترده مردم آمریکا برگزار شد

تظاهرات گسترده علیه نقض حقوق بشر

هزاران تن از معترضان به سیاست مهاجرتی ترامپ در شـهرهای سراسـر آمریکا دست به راهپیمایی زده و خواهان بازگشت فوری کودکان جدا شده مهاجران به آغوش خانواده‌هایشان در مرز آمریکا با مکزیک شـدند. خبرگزاری فرانسه گزارش داد، معترضان در پایتخت در اطراف کاخ سفید با خشم و ناراحتی تجمع کرده و سپس به طرف کنگره حرکت کردند. مـردم بیش از ۶۰۰ شهر آمریکا روز شنبه به خیابان‌ها آمدند تا بار دیگر اعتراض خود را نسبت به تصمیم نژادپرستانه و...

جهان ۵

گزارش توسعه ایرانی از بازار مواد غذایی

قیمت «یک لقمه نون و پنیر دورهم باشیم» چند؟

چرتکه ۳

گزارشی از ناآرامی‌های ابتدای هفته در خرمشهر

بی‌آبی ناامنی آورد

سیاست ۲

ناکامی‌هایی که در بستر اجتماعی-سیاسی شکل می‌گیرد

آسمان بی‌ستاره یک‌ستاره‌دار

سینما ۹

وضعیت تشکل‌های کارگری در دولت روحانی چگونه است؟

پرشمار و کم‌خاصیت

دسترنج ۷

سرمقاله

«دلار جهانگیری» و ردپای رانت‌خواری!

ماجرا از «دلار جهانگیری» آغاز شد. روزی که بـازار دلار بهم ریخت و قیمـت دلار وارد کانال ۶ هزار تومان شـد. اسحاق جهانگیری در اخبار شبانه بر صفحه تلویزیون ظاهر شد و اعلام کرد از این پس قیمـت دلار ۴ هزار و ۲۰۰ تومان است و دولت هیچ نرخی به جز ۴ هزار و ۲۰۰ تومان را به رسمیت نمی‌شناسد و آنرا قاچاق تلقی می‌کند. معاون اول رئیس جمهوری تاکیـد کـرد دلار ۴۲۰۰ تومان برای تمام مصـارف ارزی فعالان اقتصادی و عموم شـهروندان، به وفور موجود است و در نتیجه از این پس دلار در کشـور تک نرخی شده اسـت. اما هنوز یک هفته از این ادعای جهانگیری نگذشـته بود که آشکار شد: که عشق آسان نمود اول ولی افتاد مشکل‌ها. چرا که بخشنامه‌ها و دسـتورالعمل‌های متعدد بانک مرکزی در خصوص چگونگی پرداخت دلار به متقاضیان، نشـان داد نحوه پرداخت دلار ۴۲۰۰ تومانی بر خـلاف ادعای ابتدایی جهانگیری به هر میزان و به هر فرد متقاضی پرداخت نمی‌شـود. زیرا اولا برای بسـیاری از مصارف عـادی شـهروندان از جمله دلار مسافرتی، دانشجویی یا درمانی، محدودیت پرداخـت دلار وجـود دارد. در ثانی فعالان اقتصادی نیز برای دریافت دلار ۴۲۰۰ تومانی نیازمند طی طریق از وزارتخانه مربوطه برای ثبت سفارش تا بانک مرکزی برای تخصیص و دریافت ارز هستند.

اینجا بود که دریافـت «دلار جهانگیری» به یک رانت و امتیاز تبدیل شـد و این سوال در افکار عمومی مطرح شـد که تا کنون چه کسـانی و به چه میـزان دلار ۴۲۰۰ تومانی دریافت کرده‌اند؟ وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعـات اولیـن وزارتخانه‌ای بـود که با انتشـار فهرسـتی از وارد کنندگان موبایل، شـرکت‌های دریافت کننـده ارز دولتی را معرفی کرد. حسـن روحانی نیز در دستوری همه وزارتخانه‌هـا را مکلف کرد فهرسـت دریافت کنندگان ارز را معرفی کنند. در حالی که انتظار می‌رفـت وزارت صنعت، معدن و تجارت به عنـوان اصلی‌ترین نهـاد متولی معرفی فعـالان اقتصادی بـرای دریافت ارز نیز به انتشار فهرسـت خود بپردازد، ناگهان محمد شـریعتمداری به عنوان وزیر صنعت، معدن و تجـارت اعلام کرد حاضـر به انجام این کار نیست. بر اسـاس گفته‌ها استدلال وزارت صنعت، معدن و تجارت در عدم معرفی فهرسـت دریافـت کننـدگان دلار ۴۲۰۰ تومانی بر دو موضوع تکیـه دارد. اول این که وزارتخانه‌ها صرفا معرف شرکت ها و فعالان اقتصادی برای دریافت دلار به بانک مرکزی هسـتند و این معرفی به معنی پرداخت ارز توسط بانک مرکزی نیست در نتیجه فهرست وزارتخانه‌ها گمراه کننده اسـت زیرا ممکن است نام شرکت‌هایی ذکر شود که صرفا ثبت سـفارش کرده‌اند اما دلاری از بانک مرکزی دریافت نکرده‌اند. از سوی دیگر ادعا می‌شود آوردن نام برخی شرکت‌ها در فهرست دریافت کنندگان دلار و ذکر علت دریافت ارز، ممکن است باعث شود این شـرکت‌ها در فهرست تحریم‌های ایالات متحده آمریکا قرار بگیرند. در نتیجه وزارت صنعت معتقد است فهرست شـرکت‌های دریافت کننـده دلار باید پس پرداخت دلار از سـوی بانک مرکزی معرفی شوند نه توسط وزارتخانه‌ها.

تمام ادعاهای فوق‌الذکر چه درست باشد و چه نادرست، گویای یک نکته مهم است و آن این که اقتصاد ایـران که از بیماری مزمن و تاریخی رانتی بودن و عدم شـفافیت رنج می‌برد بار دیگر با شـتابی بیشـتر در مسیر رانتخواری و عدم شـفافیت در حال حرکت اسـت. زمانی که بـا تکیه بر شـعار قدیمی «در شـرایط حسـاس کنونی» و به صورت دستوری و ناگهانی، بازار آزاد ارز که مبتنی بر مکانیسم قیمت و عرضه و تقاضاست از میان رفت و حتی بازار ثانویه نیز انکار شـد، نتیجه این است که به جای سـازو کار خودانگیخته تخصیص در بازار، در حـال حاضر یک عده بوروکـرات دولتـی در وزارتخانه‌ها و بانک مرکزی مسـئول تخصیص ارز شـده‌اند که تجارب متعدد تاریخی گویای آن اسـت که این بوروکرات‌ها پس از مدتی نه به تخصیص ارز که در واقع به تخصیص رانت می‌پردازند و نزدیکی به باندهای قدرت/ثروت به معیاری بـرای دریافـت دلار ۴۲۰۰ تومانی تبدیل می‌شـود. امری که نشـانه‌های آن از همان ابتدای راه در حال آشکار شدن است. دولت در ایران به صـورت تاریخـی، یگانه منبع توزیع مطلوب‌های کمیاب و عامل تخصیص رانت بوده اسـت، از ایـن روی همواره مورد بی‌اعتمادی شـهروندان قرار داشـته است. نهادهای دولتی و فعـالان اقتصادی معتمد نظـام نباید فرامـوش کنند کـه تحریم‌ها فرصتی برای رانت‌خواری نیست چرا که هدف تحریم‌ها ایجاد فشار نارضایتی عمومی برای سرنگونی نظام جمهوری اسلامی است. در این فضا فقدان شـفافیت و دامن زدن به ابهام در افکار عمومی صرفا به نابودی اعتماد عمومی منجر می‌شـود که به معنـای از میان رفتن سرمایه اجتماعی برای ایستادگی عمومی در مقابل تحریم‌ها است.

تجربه تلخ رانتخواری در فضای بحران هم در دوران جنگ ایران و عـراق و هم در اواخر دولت احمدی‌نژاد پیش روی کشـور است. حافظه تاریخی ناظران اقتصاد فراموش نکرده اسـت که چگونه در دوران جنگ، عده‌ای از بازاریان تحت عناوینی چون بازاریان معتمد نظام، با دریافت دلار ۷ تومانی و انجام واردات یک شبه میلیاردر شـدند. همچنین تجربه بانک زنجانی و پی آمدهای شوم آن که هنوز زنده و حاضر، پیش روی ماست.

تصمیم گیران نظـام باید توجه داشـته باشـند که اگر در ادعای ایستادگی در مقابل آمریکا صادق هسـتند، هیـچ چیز همچون صداقت و شفافیت در برابر ملت نمی‌تواند به سـاختن جبهه فراگیر ملی، در مقابل آمریکا یاری برسـاند و اگر جز این باشد پیامدهای فقدان شفافیت و احساس وجود رانتخواری ،افـکار عمومی را چنان آزرده می‌سـازد که تبعاتی ناخوشـایند به دنبال خواهد داشت. متاسفانه تاریخ معاصر ایران عرصه رانتخواری وجولانگاه رانتخواران بوده اسـت. اما اکنون شـرایطی فراهم شده اسـت تا ملت و دولت دست در دسـت یکدیگر و به مدد شفافیت و گردش آزاد اطلاعات بر این پدیده ام الفساد نقطه پایانی قرار دهند.

